

oor middel van uitgeleide zullen den en met de een andere bekeer tot Rome

It geen twijfel, erving van ar program testantisme, ja de eenheid zal al deze geestegemeenschap met andere naf de grond, dat Protestant kerk en van idamentalisten, in dit opzicht hen tijd, met een Heer, een

men naar het comen, zal het nienieuw wordvraagstukken elost, n.l. door veranderen, en ook nieuwe een nieuwen r de volkeren, rnationale der izendjarig rijk t time van de i-van verschil- stonden, van oe meer, naar gehele wereld

g geprofeteerd, n, die als én msweg, waarin n die oprukt, overwinnende

tijd bedreven op des Geestes opmarsch te

lanks alle hin- le menscheid eiding de stad ikt heeft: de e gemeenschap

Buchman-be- gevonden heb- zeer zeldzaam lijke zekerheid. itwoord, en) D. KRAAN.

XII.

RIJT

eld van Israël. drietig over den

Richt. 10:16b.

den de genade

rgoten was de

deon, vergefen

nder Thola en

r verzaken den

het nog erger

de goden der

enden immers

laroths, en de

Sidon, en de

kinderen Am-

istijnen; en zij

Hem niet.

EN over Israël,

tijnen over Is-

ten, en in het

Ammons Israël

rtreden (vs. 8)

dat het Israël

t den HEERE,

ij is hard voor

kozen heeft boven Jahwe, laten zij het verlossen ten tijde van zijn benauwdheid. Hij is ten diepste gekrenkt door een volk, dat Hij telkens verlost heeft, waaraan Hij telkens de grootheid Zijner macht bewezen heeft, maar dat telkens ook weer Zijn trouw met ondank heeft beloond; hoe smartelijk klinkt's HEEREN woord: Nochlans hebt gij Mij verlaten en andere goden gediend; daarom zal Ik u niet meer verlossen. En zoo duurt Israëls ellende voort. Die andere goden kunnen immers niet helpen, en Israël wil het ook niet meer van hen verwachten, ze doen de vreemde goden weg, en gaan den HEERE, Hem alleen dienen. En dan komt het mooie woord: Toen werd Zijn ziel verdrietig over den arbeid van Israël, toen kon Zijn ziel de ellende Israëls niet langer verdragen. Hij heeft wel besloten, niet te helpen, Hij heeft wel gezegd: Ga maar naar die andere goden, maar zoo'n ellende van Israël, Zijn, Zijn volk, kan Hij niet aanschouwen, en Hij verwekt mannen, die Israël redden kunnen, Simson en Jeft, en Ebzan, en Elon, en Abdon.

Wat een sprake is hier van genade. Zie, God is in den hemel, en Hij is daar omstuwd door engelen, en Hij is daar in volle glorie, Zijns is hemel en aarde, en Hij is verdrietig over Israël.

Hij mag nog zoo hoog zijn, maar Israëls nood kan Hij niet aanzien. Verdrietig over Israël: ach, Richteren bevat één droef refrein: en zij verlieten den HEERE, en dat na zoovele weldaden, en nu is het al heel erg, maar ondanks alles, Hij wil geen zonde aanzien in Jacob en geen ongerechtigheid in Israël, en Hij wil, dat die ellende ophoudt. Dat is genade! Een God, Die zoo groot is, Die zoo getergd is en dat door een volk, waarover Hij zooveel goeds beschikt heeft, en Die in Zijn hoogheid verdriet heeft over de moeiten van zulk een volk.

En, nu moeten wij er ons voor wachten deze genade te verkleinen. Wij zeggen immers licht, dat hier „menschvormig” van den HEERE gesproken wordt, maar dan wordt deze heerlijke uitspraak zoo vaag, zoo wazig; wij hebben er geen houvast meer aan. Laten wij liever dit woord in al zijn heerlijkheid aanvaarden, laten wij liever vasthouden aan het feit, dat de HEERE in Zijn rijke genade niet dulden kan, dat aan Israël moeie wordt aangedaan. O ja, het is geheel en al hun eigen schuld, het is de straf voor hun menigvuldige overtreding, maar dat kermende Israël, het blijft toch het zaad van Abraham, het blijft toch het volk, waarover het bloed der verzoening gesprengd is, en Hij wordt verdrietig.

Laten wij ook nu in onzen tijd dit woord aangrijpen in al zijn troost. Overal is de gemeente van Jezus Christus een gemeente in moeie, hetzij dat zij zelf lijdt onder de verdrukking of medelijdt met de broeders en zusters, die om het getuigenis van Jezus Christus geslagen en gedood worden. Op grond van 's HEEREN verdriet over Zijn afvallig volk, dat tot Hem weerkeert, mogen wij gelooven, dat nog de HEERE ontferming heeft met Zijn arme kerk. Keeren wij ons dan tot Hem, en laten wij pleiten op die genade, en voor ons en voor de gansche gemeente van Jezus Christus. Laten wij bidden: HEERE, Gij zijt hoog, maar wil verdrietig zijn over den arbeid Uwer kerk, en wil ons Simsons geven, en Jeft's en ook nog Ebzans en Elons en Abdons, als eenmaal aan Israël.

M.

Mr.

KERKELUK LEVEN

De redactie van een calvinistisch weekblad en de vermeerdering van het aantal bladen.

De redactie van het verleden week reeds genoemde orgaan deelt mede, dat de heeren Dr. Tazelaar en Dr. Waterink vooraf hebben geïnformeerd of het nieuwe orgaan, waarvoor zij waren uitgenoodigd, KERKELUK zou zijn. Immers, een nieuw KERKELUK blad zouden zij een ramp achten. Dit geeft den indruk, alsof genoemde heeren alleen maar een kerkelijk blad een ramp zouden achten.

Natuurlijk interesseert ons deze kwestie slechts, in zoverre de redactionele geschiedenis van ons eigen blad ermee in verband staat.

Nu heeft reeds een schrijver in Goudsche Kerkbode, gelijk wij citeerden, verwezen naar vroegere uittalingen van Prof. Waterink. Daaruit blijkt, dat deze indertijd op het standpunt stond, dat een nieuw orgaan naast de vele bestaande, ook al was het heelemaal niet kerkelijk, ongewenscht geacht moest worden. Schrijvende over (nog maar) geruchten, die omtrent 3 Juli 1931 liepen — wij onzerzijds handelen hier slechts over voldongen feiten — vraagt Prof. Waterink: „wanneer naast al deze bladen” — bedoeld zijn „Gereformeerd Theologisch Tijdschrift”, „Op den Uitkijk”, „Schouwvenster”, „Spiegel”, „Timotheüs”, „Christelijk Vrouwenleven”, zeer veel jeugdbladen — „straks nog weer... een ALGEMEEN CULTU-

REEL weekblad komt, wordt dat dan niet van het goede te veel? Zouden wij niet beter doen onze krachten te wijden aan het goede dat er reeds is?”

Men lette op de woorden „algemeen cultureel weekblad”. Dat is toch zeker iets anders dan een „kerkelijk” blad. De schrijver spreekt zelfs over de bij geruchte door hem vernomen plannen (al weer omtrent Juli 1931) „voor een groot weekblad met kunstbijlagen enz.”, waar- tegen hij dan bezwaar heeft.

Ons zou in zusschen deze nieuwe wending in publiek voorgedragen beschouwingen van Prof. Waterink minder interesseren, wanneer niet enkele dingen waren gebeurd.

Deze zijn:

a. Deze opinie van Prof. Waterink, gedeeld door Dr. Tazelaar¹⁾, dat n.l. een nieuw blad een ramp te achten was, heeft — uitgesproken en herhaald zijnde — nadrukkelijk dienst moeten doen — niet alleen om dat door anderen voorgenomen algemeen-culturele blad tegen te staan, maar ook — om de geschiedenis van „De Reformatie” in een beslissend oogenblik te beheerschen; en dit had niet mogen gebeuren, nu men zoo spoedig een heel anderen kant uitging;

b. Te bewijzen valt, dat deze beperking van de gevallen, waarin zij een nieuw blad een ramp zouden achten, (beperking n.l. tot KERKELIJKE bladen), eerst van later tijd stamt, en volstrekt afwezig was in het onder a. genoemde tijdstip; toen zag zij op een eventuele (b.v. door mij le ondernemen) analogie van de (niet kerkelijke) „Reformatie”.

c. Onwillekeurig wordt door dergelijke opmerkingen thans de suggestie gewekt, alsof „De Reformatie” een kerkelijk orgaan is. In dien hoek²⁾ laat ons blad zich door de redactie van het andere niet duwen; Prof. Waterink zelf heeft in het nummer van 6 Februari 1931 het kerkelijk karakter van „De Reformatie” zeer duidelijk ontkend. Al dergelijke rede- neeringen zijn dan ook even ondienstig (zeer zacht gezegd) ter verbreiding van de waarheid als de verleden week signaleerde uitdrukking „uit- treden” dit was; ze leiden de aandacht af van het feit, dat Prof. Waterink, gelijk ieder weten kan, publiek tegen de óók onder zijn verant- woordelijkheid gegeven leiding van „De Reformatie” zich mee heeft laten organiseren. Dat was eenzelfde publieke positie-verandering als thans, nu hij een blad helpt redigeeren, dat hij vroeger een ramp heeft ge- noemd.

Nu de redactie spreekt, doe ik het ook.

Later meer.

K. S.

Naschrift. Ook het tweede nummer van het bedoelde orgaan was mij niet toegezonden. Ik zag het daardoor voor het eerst, toen ik ergens lo- geerde. Te haastige lezing was toen oorzaak, dat ik verleden week het woordenboek van Van Dale meldde, waar een ander had moeten vermeld worden. Dit andere Groote Woordenboek kon door mij niet geraadpleegd worden, wijl het nog aan het verschijnen is; daarom zag ik zelf Van Dale in, en vergat, dat de redactie het andere had ge- bruikt. De vergissing spijt mij, maar brengt overigens zakelijk geen verandering. — K. S.

De onkerkelijkheid van Nederland. (II.)

We hebben den vorigen keer eenige cijfers ver- meld, die betrekking hadden op de verdeling van het Nederlandsche volk over verschillende „kerkelijke gezindten”. Een vergelijking van het materiaal, dat bij de volkstellingen van 1909, 1920 en 1930 was verkregen, gaf tot resultaat, dat de sterke toename van het percentage „onkerkelijken” ongeveer overeenkwam met de afname van dat der Ned. Hervormden.

Ieder, die bij de volkstelling verklaarde, niet tot een of ander kerkgenootschap of zelfstandige kerkelijke gemeente te behooren, werd tot de „onkerkelijken” gerekend.

In 1930 waren van de 7.935.565 Nederlanders 1.144.193 „onkerkelijk”, d.i. 14.4 %. Daarvan woon- den slechts 15704 in Noord-Brabant en Limburg, zoodat, praktisch gesproken, de onkerkelijke per- sonen alle tot de negen overige provincies be- hoorden. Van de 6.486.339 inwoners van het Rijk, zonder N.-Brabant en Limburg, waren 1.128.489 onkerkelijk, d.i. 17.4 %; van de 6.5 miljoen dus ruim 1.1 miljoen.

We willen nu de verdeling over verschillende „kerkelijke gezindten” nagaan van de menschen, die in bepaalde periodes zijn geboren. Dat doen we weer aan de hand van de volkstellingen van 1909, 1920 en 1930. We rekenen b.v. uit hoe groot in 1930 het percentage Ned. Hervorm- den, Gereformeerden, R.-Katholieken en „onkerkelijken” is van alle men- schen, die geboren zijn in de periode 1900—1891 en vergelijken die uitkomsten met hetgeen ons de volkstellingen van 1909 en 1920 mededeelen over diezelfde men-

1) Ook ik deelde die meening, al zou ik demoods tot een nieuw blad hebben besloten, indien mij dit onvermijdelijk was gebleken ter principieele bepleiting van bepaalde overtuigingen.

2) Men begrijpt, dat ik het woord „hoek” niet gebruik uit gebrek aan respect voor „de kerk”. Ik zou ook zoo spreken, indien het een blad betrof van socialen opzet. De Reformatie heeft veel rubrieken.

schen. Dat doen we ook voor andere „geboorte- jaren-periodes”.

Nu zijn helaas die periodes bij de drie volkstel- lingen niet precies dezelfde. Bij die van 1909 zijn behandeld de periodes 1909—1900, 1899—1890 enz., bij de beide andere treffen we als overeenkomstige periodes aan 1910—1901, 1900—1891 enz. Gemak- halve laten we het vrij geringe verschil buiten beschouwing en doen we alsof ook in 1909 dezelfde indeeling was gegeven.

Achtereenvolgens gaan we nu de genoemde drie kerkelijke groepen en de groep onkerkelijken na.

Ieder getal geeft dus aan het percentage men- schen, (geboren in de periode die op dezelfde hori- zontale rij staat als 't beschouwde getal), dat tot een bepaalde kerkelijke groep, b.v. die der Ned. Hervormden, behoort. Treffen we in de rij „1910 —1901” bij de Ned. Hervormden het getal 42.2 % aan, (in de kolom van de volkstelling 1909), dan zegt ons dit getal dat 42.2 % van alle in het Rijk wo- nende Nederlanders, die in de periode 1910—1901 zijn geboren, tot de Ned. Herv. kerk behoorden. In 1920 is dit 40.8 %, in 1930 slechts 33.5 %.

I. Ned. Hervormden.

Geb.jaren-periodes.	Volkstelling 1909.	Id. 1920.	Id. 1930.
1930—1921			29.5 %
1920—1911		38.1 %	33
1910—1901	42.2 %	40.7	33.5
1900—1891	44.4	40.8	34.3
1890—1881	44.1	41.2	36.9
1880—1871	44.0	42.5	39.15

II. Gereformeerden.

Geb.jaren-periodes.	Volkstelling 1909.	Id. 1920.	Id. 1930.
1930—1921			8.5 %
1920—1911		8.75 %	8.3
1910—1901	8.9 %	8.7	8.05
1900—1891	8.7	8.3	7.7
1890—1881	8.3	7.9	7.6
1880—1871	8.1	7.8	7.6

III. Roomsche-Katholieken.

Geb.jaren-periodes.	Volkstelling 1909.	Id. 1920.	Id. 1930.
1930—1921			41.7 %
1920—1911		38.3 %	37.9
1910—1901	36.7 %	36.8	36.3
1900—1891	34.9	34.9	34
1890—1881	34	33.7	32.7
1880—1871	34.3	33.8	33

IV. Onkerkelijken.

Geb.jaren-periodes.	Volkstelling 1909.	Id. 1920.	Id. 1930.
1930—1921			15.4 %
1920—1911		9.3 %	14.8
1910—1901	6.1 %	7.3	15.65
1900—1891	4.9	8.7	17
1890—1881	5.8	9.2	14.8
1880—1871	5.55	7.4	11.65

V. Onkerkelijken in het Rijk, zonder N.-B. en Limburg.

Geb.jaren-periodes.	Volkstelling 1909.	Id. 1920.	Id. 1930.
1930—1921			19.4 %
1920—1911		11.35 %	18.1
1910—1901	7.3 %	8.9	18.8
1900—1891	5.8	10.2	20.11
1890—1881	6.1	10.9	17.4
1880—1871	6.6	8.7	13.75

Wanneer we dus nu in iedere tabel de getallen van dezelfde horizontale rij vergelijken, dan krijgen we onmiddellijk een idee van de ver- schuiving, die groepen menschen ondergaan, wat hun „kerkelijke gezindte” betreft, naarmate zij ouder worden. Uit tabel IV en V leeren we, dat de grootste verschuivingen naar de „onkerkelijke zijde” plaats vinden op den leeftijd van 20 —30 jaar en van 30—40 jaar. Voor die leef- tijden zijn de getallen het grootst en het gevolg daarvan is natuurlijk, dat we ook een groot per- centage „onkerkelijke” kinderen aantreffen van 0—10 jaar. De plaatsen van de maxima bij de „onkerkelijken” komen overeen met die van minima bij de Ned. Hervormden. Het percen- tage Ned. Hervormden, dat in de periode 1910 —1901 is geboren, daalt van 1920 op 1930 met 7.5. In dien zelfden tijd stijgt het percentage „onker- kelijken” bij dezelfde menschen met 8.35.

Ook bij de Gereformeerden zijn de verschuivin- gen op den leeftijd van 20—30 en 30—40 jaar het grootst; de absolute grootte daarvan is echter veel geringer. Toch moeten we die verschuiving niet onderschatten. Een daling van 8.3 % op 7.7 % is in werkelijkheid een vermindering met meer dan zeven procent. Of, om het nog eens duidelijker te zeggen: Van 1920 tot 1930 zijn plm. 6000 Gerefor- meerden, die in de periode 1900—1891 zijn geboren, uitgetreden en van die van de periode 1910—1901 ongeveer 8400. Dat is samen al 15000. Na- tuurlijk moet met de uitreding van de „Gerefor- meerden in Hersteld Verband” rekening worden gehouden, maar hun totale aantal is in 1930 slechts 5597. Daarvan vallen toch zeker niet meer dan de helft onder de genoemde 15000, eerder veel minder.

We vinden zoowel bij de Gereformeerden als bij de Roomsche-Katholieken, een regel- matige stijging in de verschillende kolommen van onder naar boven, die van de R.-Katholieken is zeer opvallend. De invloed van het grootere ge- boortecijfer doet zich gelden. (Bij de R.-Katholie- ken vinden overigens ook op „ouderen leeftijd” nog belangrijke verschuivingen plaats.) De plotse- linge stijgingen „midden” in de kolommen vinden we alleen bij de „onkerkelijken” en die wijzen — zooals gezegd — op een massale uitreding op be-